

Zkoumání modelu pracovní spokojenosti/nespokojenosti - jeho kognitivní, afektivní
a behaviorální komponenty (s důrazem na charakteristiky osobnosti)

Abstrakt disertační práce

Universita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

Autor Mgr. Ivo Půda

Školitel PhDr. David Michalík PhD.

Únor 2016

Dizertační práce zkoumá kognitivní, afektivní a behaviorální komponenty pracovní spokojenosti - nespokojenosti s důrazem na psychologické charakteristiky osobnosti. Sleduje důležité trendy ve vztahu k tomuto tématu (ekonomické cykly, nástup nových generací, tlak na výkon a inovace, zavádění technologií a datové analytiky, obranu vlastního postavení, změny v organizaci práce, atp.), přináší přehled teorií pracovní spokojenosti a reflektuje historický vývoj rozličných teoretických a praktických přístupů snažících se popsat komplexní vztah osobnosti, práce a prožívání. Pro lepší orientaci sleduje vývoj dvou silných paradigmat (dispoziční a situační), která jsou postupně obohacena o interakční přístup. Mapuje psychologické charakteristiky, které nepopíratelně moderují pracovní spokojenost (neuroticismus, extroverze, svědomitost, pozitivní a negativní afektivita, locus of control, emocionální stabilita, defenzivní tendence, sebeúcta, narcistní rysy, úroveň aspirace, typ osobnosti A, netrpělivost, vysoká dráždivost). Všímá si nových témat ve výzkumu osobnosti a spokojenosti (koncept vlastní účinnosti, smysluplnost, smysl pro humor, zacházení se sebou, zvládání, atp.). Vyzdvihuje zvládání jako významný vstup do problematiky pracovní spokojenosti: na základě předcházejících zjištění je vyslovena hypotéza, že individuální schopnost zvládat pracovní situace výrazně přispívá k vysoké spokojenosti. Při dalším zkoumání je jako důležitý osobnostní zdroj zvládání identifikována nezdolnost (konkrétně Smysl pro soudržnost - SOC), na kterou se zaměřuje výzkumná část. Dále je do výzkumu zařazena metoda zjišťující vztah neuroticismu, extraverze a pracovní spokojenosti (validace předchozích výzkumů) a pro doplnění probíhající diskuze, zda SOC je určitý typ nezdolnosti či konstrukt jiného charakteru, i jiný nástroj na měření nezdolnosti (PVS). Na základě provedeného výzkumu lze konstatovat, že neuroticismus má vztah k pracovní nespokojenosti, extroverze k pracovní spokojenosti a signifikantní pozitivní efekt na pracovní spokojenost má jak nezdolnost v pojetí Antonovského (SOC), tak nezdolnost v pojetí Kobasové (PVS). Tato zjištění otevřela cestu aplikační části, která se zaměřila na zvýšení pracovní spokojenosti skrze posilování nezdolnosti v podobě SOC.